

СТАЛИЙ ТА ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК, ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І «ЗЕЛЕНИЙ» ПЕРЕХІД

SUSTAINABLE AND INCLUSIVE
DEVELOPMENT, ENVIRONMENTAL
ECONOMICS, AND “GREEN” TRANSITION

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.01.086>

УДК 332.1:330.15:504.06(477-11)

JEL: Q01, Q56, R11, R58, L26

І.В. ЛЕЩУХ, канд. екон. наук, старший дослідник,
старша наукова співробітниця відділу просторового розвитку
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»
вул. Козельницька, 4, 79026, Львів, Україна
e-mail: ira_leschukh@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3860-0728>

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СТЕЙКХОЛДЕРИ «ЗЕЛЕНОГО» ПЕРЕХОДУ БІЗНЕСУ: ДОСВІД ЗАХІДНОГО МАКРОРЕГІОНУ УКРАЇНИ

Проаналізовано на прикладі Західного макрорегіону України роль органів місцевого самоврядування як ключових стейкхолдерів «зеленого» переходу бізнесу. На основі опитування представників 107 територіальних громад виявлено рівень інтеграції принципів «зеленого» переходу в місцеві програми підтримки підприємництва, особливості інституційної взаємодії влади, бізнесу і громадськості в контексті досягнення «зеленої» трансформації, а також основні бар'єри для впровадження бізнесом «зелених» ініціатив.

Ключові слова: «зелений» перехід; органи місцевого самоврядування; територіальні громади; бізнес; сталий розвиток; Західний макрорегіон України.

Глобальні виклики зміни клімату і екологічної деградації формують нову парадигму економічного розвитку, яку закріплено в Цілях сталого розвитку ООН і в Європейському зеленому курсі (ЄЗК). Для України, яка одночасно переживає руйнівні наслідки повномасштабної війни і готується до масштабного повоєнного відновлення, інтеграція принципів «зеленого» переходу

Ц и т у в а н н я: Лещух, І. (2026). Органи місцевого самоврядування як стейкхолдери «зеленого» переходу бізнесу: досвід Західного макрорегіону України. *Економіка України*. 69. 01(770). 86—102. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.01.086>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

стає не лише стратегічною вимогою міжнародної інтеграції, а й запорукою довгострокової економічної стійкості.

Особлива роль у цих процесах належить територіальним громадам (ТГ), оскільки саме на місцевому рівні реалізуються рішення, які безпосередньо впливають на якість довкілля, структуру виробництва, зайнятість населення та інвестиційну привабливість. У громадах формується простір для партнерства влади, бізнесу і громадськості, а успішність «зеленого» переходу залежить від рівня інституційної спроможності й узгодженості дій між цими акторами (Патицька, Сороковий, 2025).

У цьому контексті важливо дослідити позицію органів місцевого самоврядування (ОМС), адже, по-перше, вони є носіями мандату на стратегічне управління розвитком територій, відповідають за просторове й економічне планування, а також за координацію проектів у сфері енергоефективності та екології; по-друге, саме вони виступають першою інстанцією, до якої звертається бізнес за підтримкою чи роз'ясненням у питаннях екологічного регулювання, що робить їх ключовими посередниками між державними політиками й локальною практикою; по-третє, війна істотно змінила умови господарювання, тому громади змушені балансувати між кризовим управлінням і стратегічними завданнями відновлення, що актуалізує потребу у вивченні їх бачення перспектив «зеленого» переходу.

У наявній літературі добре висвітлено такі аспекти: стратегічні рамки сталого економічного розвитку і «зеленого» переходу (зокрема, у працях Л. Горбач із співавторами (2024), М. Гончаренка із співавторами (2020), І. Колодійчук і М. Куртяк (2024), І. Лещух (2025), Ю. Орловської із співавторами (2020) та інших); інструменти підтримки екологізації підприємництва (у працях О. Бабчинської (2020), Д. Шушпанова і Н. Кривокульської (2024), Е. Шелудько (2019) та інших); загальнонаціональні потреби повоєнного відновлення (дослідження Я. Петруненко (2024), О. Семененко із співавторами (2025), а також праці науковців ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», наприклад М. Мельник (2022), І. Сторонянської (2022) та інших).

Окремі теоретичні підходи до вивчення принципів, управлінських механізмів, інституційних засад і драйверів «зеленого» переходу базуються на поєднанні концепцій сталого розвитку, циркулярної економіки, інституційної стійкості й екологічної модернізації. Так, у працях О. Зінченко (2023), М. Хвесика (2024), М. Хожило (2025), О. Шубравської (2025) підкреслюється, що «зелений» перехід є не лише екологічним, а й економіко-інституційним процесом, який формує нову логіку просторового розвитку територій.

Проте, незважаючи на досить велике коло опублікованих досліджень з даної теми, суттєво бракує оцінок рівня інтеграції бізнесом пріоритетів «зеленого» переходу на локальному рівні з позиції органів місцевого самоврядування, які виступають ключовими стейкхолдерами цього процесу.

Отже, **мета статті** — проаналізувати бачення і оцінки органів місцевого самоврядування щодо стану, бар'єрів і перспектив інтеграції принципів «зе-

леного» переходу в діяльність бізнесу територіальних громад Західного макрорегіону України, визначити роль ОМС як ключових стейкхолдерів цього процесу в умовах війни і під час майбутнього повоєнного відновлення.

Для досягнення поставленої мети протягом липня — серпня 2025 р. було проведене емпіричне дослідження у формі опитування органів місцевого самоврядування Західного макрорегіону України. Під час виокремлення макрорегіону дотримано умовної науково-статистичної схеми районування, що спирається на регіональне групування, яке використовується в працях ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України» і в аналітичних матеріалах Державної служби статистики України. Так, до складу Західного макрорегіону України у статті віднесено Волинську, Рівненську, Львівську, Тернопільську, Івано-Франківську, Закарпатську й Чернівецьку області, що відповідає науково обґрунтованому історико-географічному і соціально-економічному підходу до виділення цього макрорегіону.

Участь у опитуванні взяли представники 107 територіальних громад семи областей Західного макрорегіону України, що становить 25,2 % від загальної кількості громад макрорегіону (тобто кожна четверта громада). Респонденти представляли громади 28 з 30 районів макрорегіону (за винятком лише Верховинського району Івано-Франківської області та Яворівського району Львівської області), що забезпечує високий рівень територіальної репрезентативності (рис. 1).

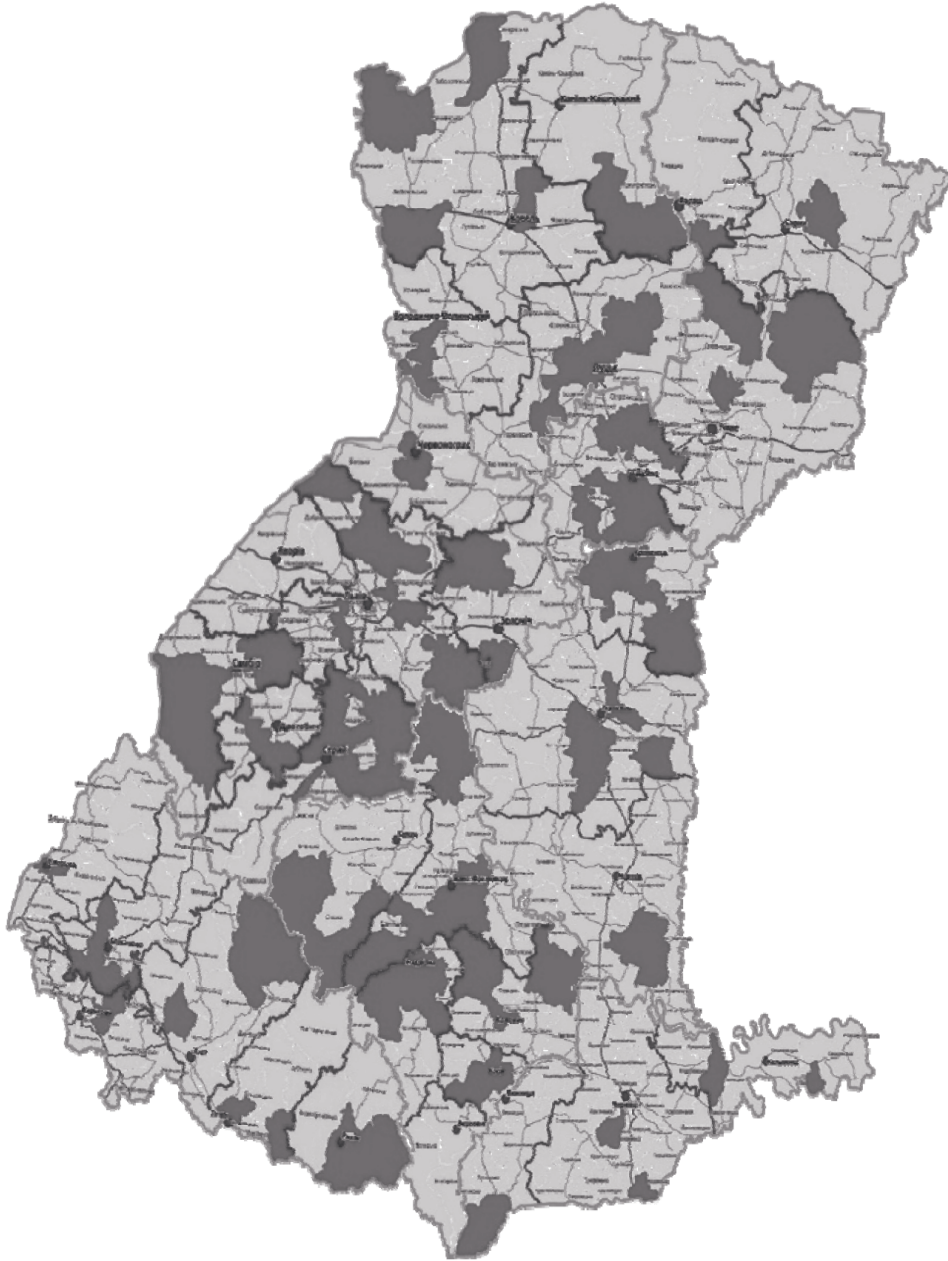
Важливо, що дослідження не претендує на досягнення статистичної репрезентативності у вузькому сенсі, а спрямоване на охоплення різних страт адміністративно-територіальної організації і просторового розвитку. Відтак, серед респондентів представлені:

1) великі за густотою населення міські громади з центральною садибою в містах — обласних центрах (Ужгородська, Івано-Франківська і Луцька громади), а також у колишніх містах обласного значення (зокрема, Стрийська, Самбірська, Шептицька, Новороздільська, Бурштинська, Дубенська, Кременецька, Мукачівська, Берегівська громади тощо);

2) прикордонні громади українсько-білоруського (Шацька і Ратнівська), українсько-польського (Шацька, Литовезька, Вишнівська, Рава-Руська, Хирівська, Старосамбірська, Стрілківська і Турківська), українсько-словацького (Ужгородська), українсько-угорського (Берегівська), українсько-румунського (Тячівська, Солотвинська, Рахівська, Богданська, Селятинська і Терембленська) і українсько-молдовського (Вашковецька) суміжжя;

3) гірські громади Карпатського регіону¹ (наприклад, Богданська, Рахівська, Солотвинська (Закарпатської області), Білківська, Міжгірська, Синевирська, Богородчанська, Солотвинська (Івано-Франківської області), Вигодська, Перегінська, Делятинська, Надвірнянська, Пасічнянська, Косівська,

¹ Громади, яким Законом України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-95-%D0%BF#Text>) надано статус гірських.

Рис. 1. Карта-схема локалізації респондентів — представників ТГ Західного макрорегіону України (заштриховано ті територіальні громади Західного макрорегіону України, представники яких взяли участь у опитуванні)

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

Трускавецька, Старосамбірська, Стрілківська, Турківська, Селятинська), для яких притаманні виклики рельєфно-кліматичного та інфраструктурного характеру, а також здебільшого рекреаційна спеціалізація;

4) агроорієнтовані сільські громади рівнинних територій (значна частка громад Рівненської, Волинської і Тернопільської областей, а також північної частини Львівської області й Прикарпаття), де актуальними є питання диверсифікації економіки і розвитку переробки агропродукції;

5) громади з високою концентрацією внутрішньо переміщених осіб (зокрема, частина міських і приміських громад Львівської та Івано-Франківської областей, Ужгородська, Мукачівська, Луцька громади), що поєднують додаткові соціально-економічні навантаження з можливостями нарощування людського капіталу;

6) громади з потужним рекреаційним потенціалом (Трускавецька, Березівська, Солотвинська), які спеціалізуються на розвитку курортно-оздоровчої сфери, туризму й відпочинку і здатні генерувати значний мультиплікативний ефект для економіки регіону;

7) вугільні громади, громади з теплогенеруючими потужностями² (Литовезька, Нововолинська, Шептицька, Бурштинська), а також громади з розвинутою галуззю видобутку нафти й газу (Стрийська, Бориславська, Надвірнянська) та інших корисних копалин (Новороздільська, Миколаївська), що переживають специфічні виклики трансформації місцевих соціально-економічних систем і потребують вироблення нової моделі розвитку, здатної забезпечити їх адаптацію до сучасних умов господарювання.

У структурі вибірки респондентів простежується репрезентативне охоплення різних типів ТГ. Майже половину (48,6 %) становлять міські громади, що відображає урбанізаційний каркас Західного макрорегіону й дозволяє проаналізувати специфіку розвитку найбільш економічно активних територій. Водночас майже третина вибірки (31,8 %) припадає на сільські громади, які характеризуються переважно аграрною спеціалізацією і демонструють інші пріоритети й виклики розвитку. Деяко меншу, але значущу частку становлять селищні громади (19,6 %), які виступають локальними центрами тяжіння для навколишніх сіл (рис. 2, а).

За чисельністю населення громади у вибірці розподілено так (рис. 2, б):

- понад 25 тис. осіб — 33,6 % респондентів. Ця група майже повністю (97,3 %) репрезентована міськими громадами, тоді як сільські й селищні практично відсутні;

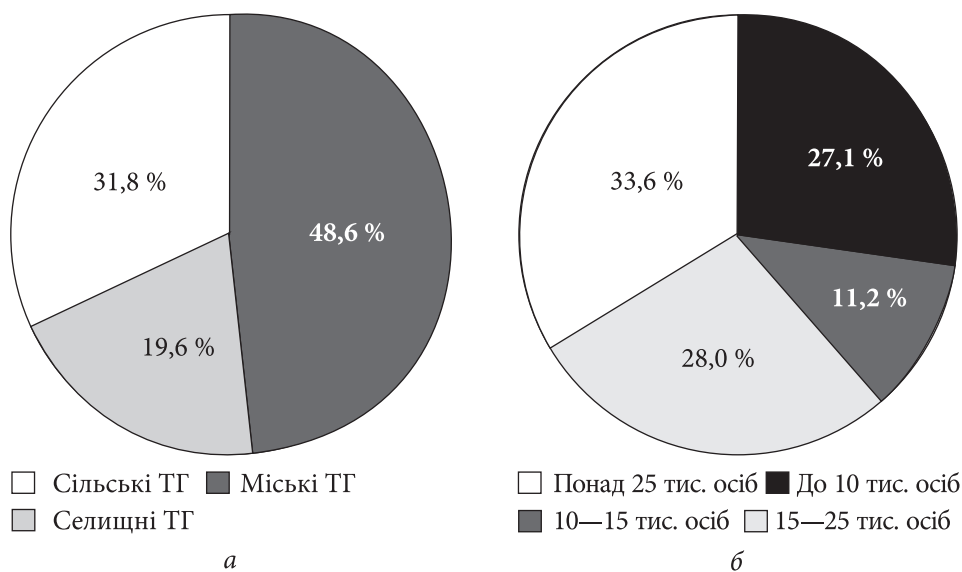
- 15—25 тис. осіб — 28 % опитаних;

- 10—15 тис. осіб — 11,2 % респондентів. Примітно, що дана група представлена винятково селищними громадами;

- до 10 тис. осіб — 27,1 %, серед яких домінують сільські громади.

За кількістю населених пунктів громади у вибірці суттєво різняться: від тих, що об'єднують лише кілька населених пунктів, до великих утворень з понад 40 населеними пунктами (наприклад, Млинівська, Рогатинська, Хо-

² Виокремлено відповідно до Державної цільової економічної програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року. Постанова Кабінету Міністрів України № 1024 від 22.09.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2021-%D0%BF#Text>

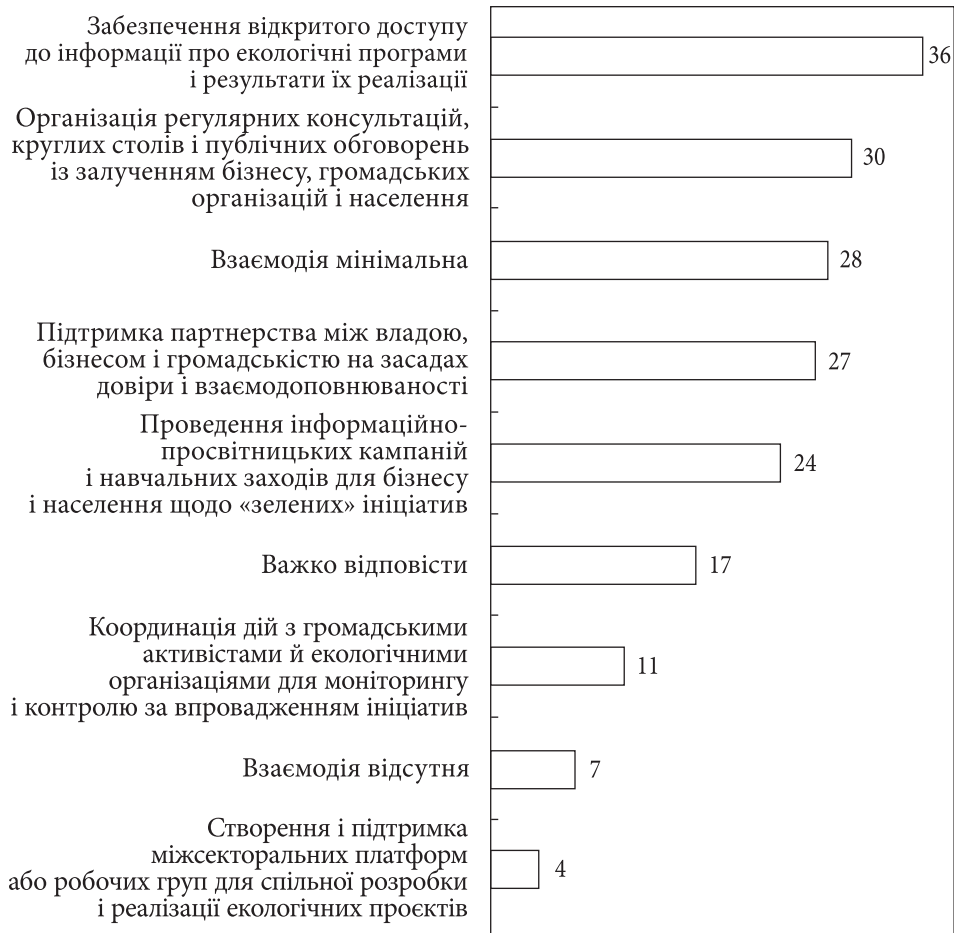
Рис. 2. Структура вибірки територіальних громад за їх типами (а) і чисельністю населення (б)

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

дорівська, Жовківська та ін.). Утім, більшість громад об'єднують від 5 до 20 населених пунктів, що є характерним для сільських і селищних громад. Сформована вибірка є репрезентативною, оскільки охоплює різні страти адміністративно-територіальної організації і просторового розвитку. Така багатовимірність дозволяє розглядати результати опитування як цілісну емпіричну базу для подальшого аналізу специфіки, викликів і перспектив інтеграції принципів «зеленого» переходу у виробничі процеси суб'єктів господарювання ТГ Західного макрорегіону України в умовах війни.

Місцева політика підтримки підприємництва в громадах Західного макрорегіону України реалізується через низку інструментів, серед яких: місцеві програми розвитку підприємництва (з включенням таких екологічних компонентів, як підтримка енергоефективних технологій, відновлюваних джерел енергії, модернізація комунальної інфраструктури тощо), грантові й конкурсні механізми співпраці з міжнародними партнерами, а також інформаційно-консультаційні заходи для бізнесу щодо інтеграції принципів сталого розвитку. Саме ці інструменти формують практичну основу реалізації принципів «зеленого» переходу на місцевому рівні.

Подальший аналіз результатів опитування дозволив виявити, що лише 31,8 % опитаних громад (тобто менше третини) мають затверджені місцеві програми сприяння розвитку підприємництва, з них програми лише кожної третьої громади (загалом їх 12) передбачають екологічний компонент. Разом з тим ухвалення програм підтримки бізнесу з екологічною складовою диференціюється за типами громад: більш активними в даному контексті є міські

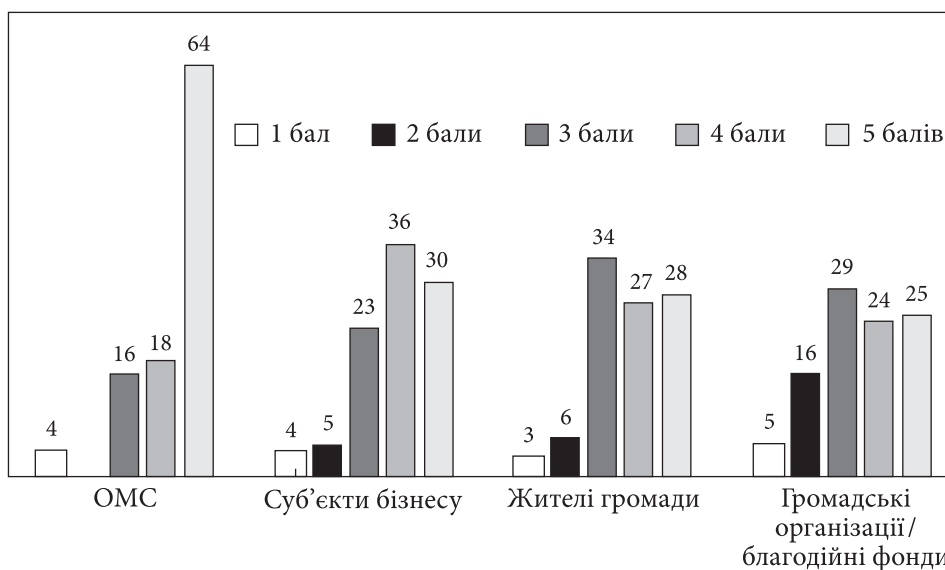

Рис. 3. Форми координації органів місцевого самоврядування з бізнесом і громадськістю щодо впровадження принципів «зеленого» переходу, кількість відповідей (респонденти обирали всі відповіді, які підходять)

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

громади (8 з 12 відповідей), натомість у сільських (3 відповіді) та селищних (1 відповідь) громадах подібні ініціативи зустрічаються значно рідше. Це свідчить про істотні відмінності в ресурсних можливостях та інституційній спроможності різних типів ТГ, які в умовах війни посилюються додатковими фінансовими і соціальними навантаженнями, що обмежують їх розвиток. У цілому результати засвідчують низький рівень інтеграції принципів «зеленого» переходу в місцеву політику підтримки підприємництва. У перспективі повоєнного відновлення подолання цієї проблеми стане критично важливим для забезпечення збалансованого сталого розвитку на всій території Західного макрорегіону України.

Обмежене поширення таких програм відображає особливості організації інституційної взаємодії між органами влади, бізнесом і громадськістю, а

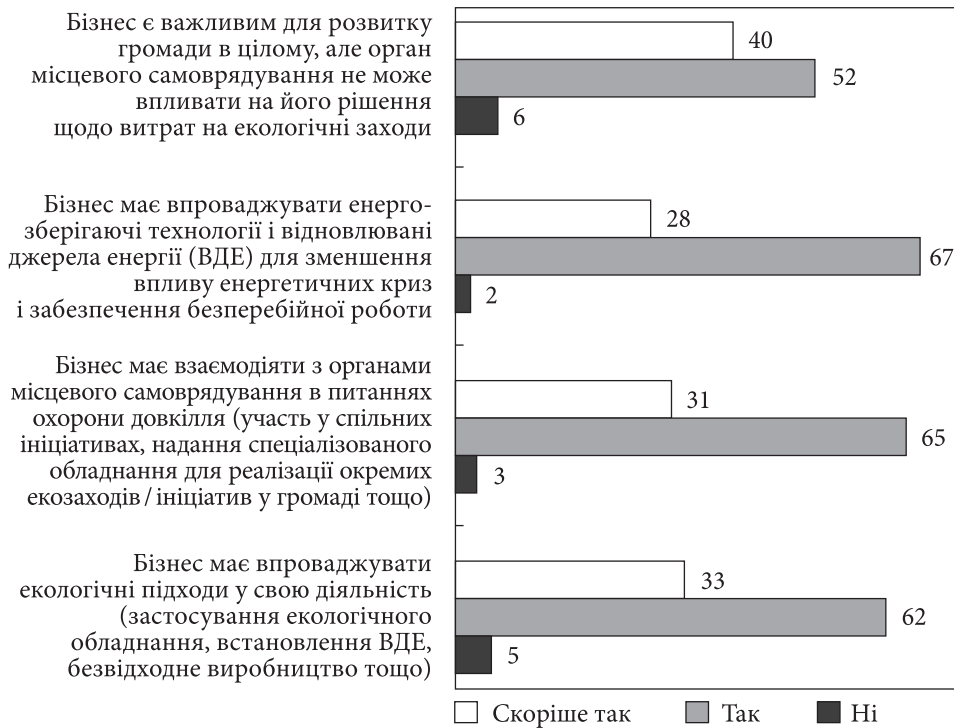
Рис. 4. Розподіл оцінок рівня відповідальності різних суб'єктів за реалізацію ініціатив «зеленого» переходу в громадах, кількість відповідей

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

також наявні диспропорції у розподілі відповідальності за реалізацію «зеленого» переходу. Зокрема, 28 % опитаних громад декларують відсутність або мінімальний рівень співпраці з бізнесом і громадськістю щодо реалізації екологічно орієнтованих ініціатив, що свідчить про слабку інституційну основу для координації дій у напрямі «зеленого» переходу. Ще 14 % респондентів обрали варіант «важко відповісти», що може вказувати на наявність нечітких, переважно формальних практик взаємодії (рис. 3).

Разом з тим окремі опитані громади є більш активними в контексті співпраці з бізнесом і громадськістю щодо реалізації принципів «зеленого» переходу. Насамперед це проявляється в забезпеченні відкритого доступу до інформації про екологічні програми; організації регулярних консультацій, круглих столів і публічних обговорень за участю бізнесу й громадських організацій; підтримці партнерства на засадах довіри. Деякі громади впроваджують інформаційно-просвітницькі кампанії і організують навчальні заходи для бізнесу і жителів щодо «зелених» ініціатив (24 відповіді), координують дії з громадськими активістами й екологічними організаціями для моніторингу і контролю за впровадженням ініціатив «зеленого» переходу (11 відповідей). У суб'єктивному розподілі відповідальності за впровадження ініціатив «зеленого» переходу домінують органи місцевого самоврядування (переважно 5 балів), що відображає їх самоідентифікацію як ключового суб'єкта формування і реалізації відповідної політики (рис. 4).

Водночас роль бізнесу і жителів громад оцінено здебільшого на середньому рівні (3—4 бали), що свідчить про визнання їх важливості як учасни-

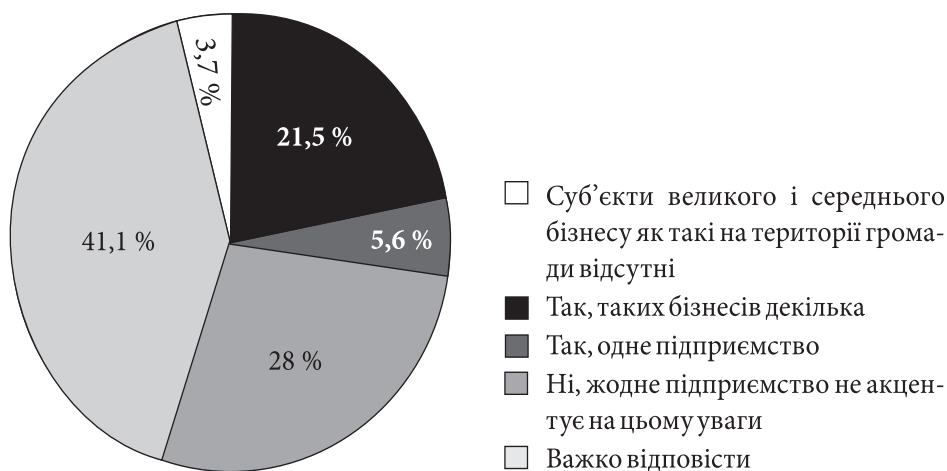
Рис. 5. Сприйняття ролі бізнесу в упровадженні ініціатив «зеленого» переходу в громадах, кількість відповідей

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

ків процесу, проте не як провідних драйверів змін. Громадські організації та благодійні фонди отримали найбільш варіативні оцінки (від 2 до 5 балів), з концентрацією відповідей на рівні 3—4 балів, що вказує на їх сприйняття як додаткових, допоміжних інституцій у реалізації принципів «зеленого» переходу. В цілому результати засвідчують домінування органів місцевого самоврядування в системі відповідальних суб'єктів і водночас демонструють недостатню інтеграцію бізнесу, жителів і громадського сектору в процеси сталого розвитку й екологічної трансформації громад.

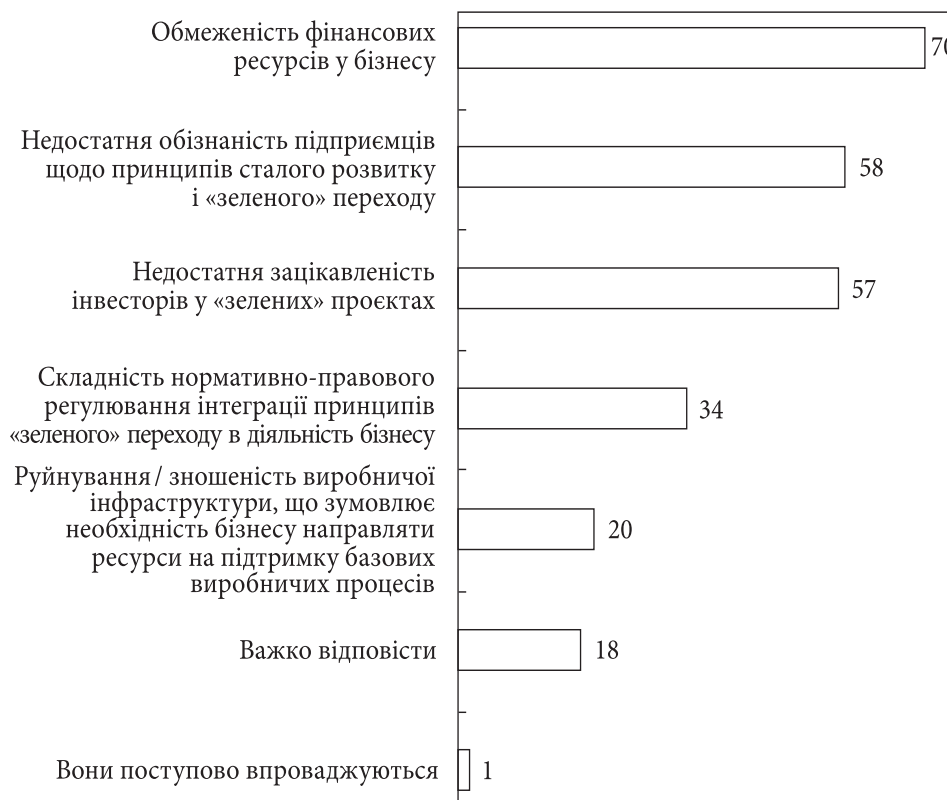
Характер взаємодії між органами влади та бізнесом і розуміння ними розподілу відповідальності за реалізацію ініціатив «зеленого» переходу визначають, наскільки бізнес переходить від декларацій до реальних кроків у цьому напрямі. Респонденти — представники територіальних громад загалом розглядають місцевий бізнес як потужний драйвер розвитку, водночас усвідомлюючи, що органи місцевого самоврядування не мають прямого впливу на рішення суб'єктів господарювання щодо спрямування їх витрат на реалізацію ініціатив «зеленого» переходу (93,9 % респондентів відповіли «так» і «скоріше так») (рис. 5).

Високий рівень підтримки отримала теза про потребу взаємодії органів місцевого самоврядування з бізнесом у питаннях охорони довкілля, що де-

Рис. 6. Наявність суб'єктів середнього і великого бізнесу, які інтегрують принципи «зеленого» переходу у виробничі процеси, % відповідей

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

Рис. 7. Основні бар'єри інтеграції принципів «зеленого» переходу в діяльність місцевого бізнесу, кількість відповідей

Джерело: побудовано авторкою за результатами опитування представників ТГ Західного макрорегіону України, проведеного у 2025 р.

монструє визнання партнерської ролі бізнесу і важливості координації місцевою владою спільних заходів «зеленого» переходу. Громади також очікують від суб'єктів господарювання активнішого впровадження екологічних підходів у власній діяльності, зокрема, застосування енергозберігаючих технологій і відновлюваних джерел енергії, що свідчить про сприйняття внутрішньої модернізації бізнесу як ключового напрямку його «зеленого» переходу. Така трансформація здатна генерувати позитивні екстерналії для місцевого розвитку: скорочення витрат на енергоресурси, створення нових робочих місць у сфері «зеленої» економіки, поліпшення інвестиційного клімату, розвиток локальних інноваційних екосистем, зменшення екологічних ризиків і витрат на ліквідацію їх наслідків, а в перспективі — зростання локальної економічної стійкості.

Декларовані очікування органів місцевого самоврядування важливо співвіднести з фактичним рівнем упровадження ініціатив «зеленого» переходу бізнесом (у першу чергу середнім і великим).

Результати проведеного опитування дозволяють констатувати, що інтеграція принципів «зеленого» переходу у виробничі процеси середнього і великого бізнесу в громадах Західного макрорегіону України поки що не стала масовим трендом, а брак інформації серед органів місцевого самоврядування додатково ускладнює оцінку реальної ситуації. Так, на запитання «Чи діють на території Вашої громади суб'єкти великого та середнього бізнесу, які реально інтегрують принципи «зеленого» переходу у виробничі процеси?» 41,1 % респондентів — представників територіальних громад обрали варіант «важко відповісти» (рис. 6). Це вказує на недостатню комунікацію між місцевим бізнесом і владою.

Лише 29 громад (або 27,1 % від усіх опитаних) відзначили наявність на своїй території одного чи декількох підприємств, що реально інтегрують принципи «зеленого» переходу у виробничі процеси. Серед них переважають міські громади (20 од.), здебільшого з чисельністю населення понад 25 тис. осіб (17 з 20 відповідей). Значно менше таких випадків зафіксовано в селищних (6 од.) і сільських (3 од.) громадах. Водночас 28 % респондентів повідомили, що жодне підприємство в їхній громаді не акцентує уваги на інтеграції принципів «зеленого» переходу у власну діяльність, що демонструє обмежений простір для реалізації «зелених» ініціатив. Серед таких громад переважають (43,3 %) невеликі (до 15 тис. осіб) за чисельністю населення громади. Про відсутність середнього і великого бізнесу як такого на своїй території зазначило 3,7 % опитаних. Це невеликі сільські громади з чисельністю населення до 10 тис. осіб.

Упровадження принципів «зеленого» переходу є фінансово витратним процесом, що потребує достатньої капіталізації бізнесу. Описана ситуація підтверджує, що фінансово спроможні підприємства тяжіють до більших громад, де в наявності ширший ринок збуту, більш платоспроможний попит, розвинутіша інфраструктура і в цілому сприятливіші умови для ведення господарської діяльності.

Зважаючи на низький рівень упровадження принципів «зеленого» переходу у виробничу діяльність, було здійснено аналіз бар'єрів, які обмежують можливості бізнесу в цьому напрямі. Важливо наголосити, що виявлені перешкоди відображають, передусім, бачення органів місцевого самоврядування, які, взаємодіючи із суб'єктами підприємництва, мають уявлення про ключові труднощі й обмеження на шляху «зеленої» трансформації бізнесу. Понад чверть респондентів відзначили обмеженість фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання для реалізації «зелених» ініціатив і проєктів. Важливим (22,5 % від усіх відповідей) бар'єром також є недостатня обізнаність підприємців щодо принципів сталого розвитку і «зеленого» переходу (рис. 7), що знижує їхню готовність до впровадження нових підходів і технологій у виробництві.

Так, 22,1 % відповідей стосуються недостатньої зацікавленості інвесторів у «зелених» проєктах, що ускладнює доступ бізнесу до зовнішніх фінансових ресурсів. Додатковими перешкодами визначено зношеність / руйнування виробничої інфраструктури, що гальмує інтеграцію принципів «зеленого» переходу в діяльність бізнесу, знижує його готовність до екологічних інновацій і ускладнює залучення «зелених» інвестицій, оскільки підприємства змушені направляти ресурси на підтримку базових виробничих процесів замість модернізації. Серед бар'єрів респонденти виокремили і складність нормативно-правового регулювання інтеграції принципів «зеленого» переходу в діяльність бізнесу. Проблемними називають суперечності й часті зміни в законодавстві щодо поводження з відходами, енергоефективності й стимулювання використання відновлюваних джерел енергії, часті зміни в податкових пільгах для суб'єктів господарювання в різних видах економічної діяльності, недостатню деталізацію вимог до енергоефективності будівель тощо. Такі умови створюють додаткові адміністративні перепони і знижують зацікавленість підприємств у впровадженні «зелених» ініціатив.

ВИСНОВКИ

Опитування охопило 107 громад семи областей Західного макрорегіону України, або кожному четверту громаду. Завдяки територіальній і типологічній різноманітності сформовано багатовимірну емпіричну базу, яка дає змогу адекватно оцінювати специфіку й відмінності інтеграції «зеленого» переходу в бізнес-процеси в різних просторових і соціально-економічних системах. Отримані результати дослідження демонструють такі тенденції.

1. **Низький рівень інституційної інтеграції «зеленого» переходу.** Лише третина громад має місцеві програми підтримки бізнесу, а з них екологічний компонент присутній у менше ніж половини. Подібні практики переважно зосереджено у великих міських громадах, тоді як у сільських і селищних вони майже відсутні через обмежені ресурси й слабку інституційну спроможність.

2. **Домінування влади в сприйнятті відповідальності.** У суб'єктивних оцінках органи місцевого самоврядування сприймаються головними суб'єк-

тами «зеленого» переходу, тоді як бізнес і населення розглядаються як другорядні учасники процесу. Це формує асиметричну систему відповідальності, яка знижує потенціал для партнерських рішень і справжньої мобілізації локальних ресурсів.

3. Розрив між очікуваннями і реальними практиками бізнесу. Хоча громади визнають бізнес важливим драйвером розвитку, більшість органів місцевого самоврядування не має інформації або інструментів впливу на його «зелену» трансформацію. Лише 27,1 % респондентів підтвердили наявність середнього чи великого бізнесу, який реально інтегрує принципи «зеленого» переходу, переважно у великих міських громадах.

4. Фінансово-економічні бар'єри. Найбільшими перепонами є брак у бізнесу власних фінансових ресурсів і обмежений доступ до інвестицій у «зелені» проекти. Висока капіталомісткість «зелених» технологій робить їх доступнішими для великих підприємств у великих містах і майже недосяжними для малого бізнесу в сільських громадах. Це посилює територіальну нерівність і ризик відставання периферійних територій.

5. Інформаційно-компетентнісні й нормативні обмеження. Значна частина підприємців залишається слабо обізнаною із сутністю «зеленого» переходу і можливостями його практичного впровадження. До цього додаються суперечності й нестабільність нормативно-правового забезпечення, особливо у сферах енергоефективності, відходів і податкових стимулів. Такі умови демотивують бізнес і гальмують системність «зеленої» трансформації.

6. Інфраструктурний чинник. Зношеність виробничої інфраструктури бізнесу багатьох громад макрорегіону вимагає першочергових витрат на підтримку базового функціонування, що відсуває «зелені» інвестиції на другий план. Відсутність сучасних інфраструктурних рішень робить бізнес менш конкурентоспроможним і менш зацікавленим у довгострокових екологічних модернізаціях.

7. Потреба в зміні управлінської парадигми. Сформована ситуація свідчить, що без посилення інституційної взаємодії і створення стимулюючих умов (нормативних, фінансових, освітніх) «зелений» перехід залишатиметься декларативним. Отже, потрібно відійти від моделі, де органи влади беруть на себе всю відповідальність, до моделі багаторівневого партнерства із залученням бізнесу, громадськості та інвесторів.

Таким чином, результати опитування фіксують структурний розрив між декларованим прагненням до «зеленого» розвитку і фактичною практикою його реалізації на місцевому рівні. Західний макрорегіон України має потенціал для посилення «зеленого» переходу, однак для цього органам місцевого самоврядування доцільно, насамперед:

- «вбудувати» вимоги «зеленого» переходу в місцеві плани відновлення і розвитку та програми підтримки бізнесу, забезпечивши їх узгодженість з бюджетним плануванням, інструментами публічних інвестицій і системою стратегічних пріоритетів громади, а також чітке визначення відповідальних суб'єктів, джерел фінансування і очікуваних результатів реалізації;

- створити реєстр «зелених» проєктів громади для залучення приватних інвестицій;
- сформувати консультативно-координаційні ради при виконавчих комітетах для сприяння налагодженню діалогу між ОМС, бізнесом і громадськістю з питань, пов'язаних із «зеленим» переходом у громадах;
- забезпечити формування місцевих енергетичних планів і планів управління відходами із залученням бізнесу і громадськості;
- підтримувати локальні партнерства «влада — бізнес — освіта» для реалізації екологічних інновацій.

Дослідження проводилося в межах наукового проєкту «Повоєнне відновлення економіки територіальних громад Західного макрорегіону на засадах «зеленого» переходу» (державний реєстраційний № 0125U001327), що реалізується за грантової підтримки НАН України для дослідницьких лабораторій / груп молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Патицька, Х., Сороковий, Д. (2025). Багаторівневе врядування у контексті зеленого переходу: роль територіальних громад. У: Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Зб. наук. пр. Вип. 1(169). С. 38—45. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-1-6>
- Горбач, Л., Рубан, О., Гуменюк, Я. (2024). Зелена економіка та стале виробництво в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-8>
- Колодійчук, І., Куртяк, М. (2024). Соціально-економічні передумови переходу до зеленої економіки в регіонах України. *Регіональна економіка*, 112(2), 67—75. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-6>
- Лещух, І. (2025). Теоретико-методологічні засади повоєнного відновлення економіки в контексті сучасних концепцій сталого розвитку. *Бізнес Інформ*, (5), 8—17. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-8-17>
- Гончаренко, М., Пархоменко, Н., Лучин, О. (2020). «Зелена» економіка як напрям досягнення стійкого еколого-економічного розвитку регіону. *Актуальні проблеми економіки*, 6(228), 6—15. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/08/6.20._topic_Goncharenko-M.F.-Parkhomenko-N.M.-Luchin-O.M.-6-15.pdf
- Орловська, Ю., Дригола, К., Балтакса, Д. (2020). Теоретичний бекграунд «зеленої» економіки в рамках світової парадигми сталого розвитку. У: Економічний простір. Зб. наук. пр. (160). 23—27. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/160-4>
- Бабчинська, О. (2020). Інструменти формування механізму екологічного менеджменту в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. (10). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.52>
- Шушпанов, Д., Кривокульська, Н. (2024). Екологічний менеджмент як інструмент екологізації економіки. *Економічний дискурс*. Вип. 1—2. С. 90—101. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-10>
- Шелудько, Е. (2019). Модернізаційні інструменти інституціонального забезпечення екологізації промисловості. *Економічний вісник університету*. Вип. 42. С. 136—149. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-42-136-149>

- Петруненко, Я. (2024). Соціально-економічні чинники відновлення України після перемоги. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. Т. 35(74). № 3. С. 68—75. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.3/11>
- Семененко, О., Гаврилюк, І., Соломицький, О., Клят, Ю., Добровольський, Ю., Гетьман, А. (2025). Стратегія повоєнного відновлення України: системна модель інтеграції економіки, управління та безпеки. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*. Vol. 15. No. 2. P. 12—19. <https://doi.org/10.33445/sds.2025.15.2.2>
- Мельник, М., Лещух, І. (2022). Вплив збройної агресії РФ на ендегенний потенціал регіонів України. *Економіка України*. 65. 09(730). 21—44. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.09.021>
- Сторонянська, І. (Наук. ред.) (2022). Економіка регіонів України в умовах війни: ризики та напрямки забезпечення стійкості. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». 2022. 70 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf>
- Зінченко, О., Апальков, С. (2023). Європейський зелений курс на шляху реалізації національних економічних інтересів. *Проблеми економіки*. № 1 (55). С. 42—48. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-1-42-48>
- Хвесик, М., Обиход, Г., Мандзик, В. (2024). Інституційні інструменти забезпечення резильєнтності природно-ресурсного комплексу: безпековий аспект. *Економіка України*. 67. 08(753). 77—87. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.08.077>
- Хожило, М. (2025). Глобальний огляд та порівняльний аналіз принципів «зеленої трансформації». *Державне будівництво*. Т. 1. № 37. С. 626—641. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-44>
- Шубравська, О., Прокопенко, К. (2025). Циркулярний підхід у забезпеченні природоресурсної стійкості агровиробництва. *Економіка України*. 68. 09(766). 37—58. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.09.037>

Надійшла 16.09.2025

Прорецензована 13.10.2025

Доопрацьована 14.10.2025

Підписана до друку 03.11.2025

REFERENCES

- Patytska, Kh., Sorokovyy, D. (2025). Multilevel governance in the context of the green transition: the role of territorial communities. *In: Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*. Vol. 1(169). P. 38—45. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-1-6> [in Ukrainian].
- Horbach, L., Ruban, O., Humeniuk, Ya. (2024). Green economy and sustainable production in globalization. *Economy and Society*. 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-8> [in Ukrainian].
- Kolodiychuk, I., Kurtyak, M. (2024). Socio-economic requirements of transition to the green economy in the regions of Ukraine. *Regional Economy*, 112(2), 67—75. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-6> [in Ukrainian].
- Leshchukh, I. (2025). Theoretical and Methodological Foundations of Post-War Economic Recovery in the Context of Modern Conceptions of Sustainable Development. *Business Inform*, (5), 8—17. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-8-17> [in Ukrainian].
- Goncharenko, M., Parkhomenko, N., Luchin, O. (2020). “Green” economy as a direction for achieving sustainable ecological and economic development of the region. *Actual prob-*

- lems of economics*, 6(228), 6—15. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/08/6.20._topic_Goncharenko-M.F.-Parkhomenko-N.M.-Luchin-O.M.-6-15.pdf [in Ukrainian].
- Orlovska, Yu., Dryhola, K., Baltaksa, D. (2020). Theoretical background of the green economy within the framework of the world paradigm of sustainable development. *In: Economic scope*. (160). 23—27. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/160-4> [in Ukrainian].
- Babchinska, O. (2020). Tools for the formation mechanism of environmental management in modern conditions. *Efficient economy*. (10). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.52> [in Ukrainian].
- Shushanov, D., Kryvokulska, N. (2024). Environmental management as a tool for the greening of the economy. *The Economic Discourse*. Vol. 1—2. P. 90—101. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-10> [in Ukrainian].
- Sheludko, E. (2019). Modernizational instruments of institutional support of industry ecologization. *University economic bulletin*. Vol. 42. P. 136—149. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-42-136-149> [in Ukrainian].
- Petrunenko, Ya. (2024). Socio-economic factors of recovery of Ukraine after the victory. *Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. Series «Juridical Sciences»*. Vol. 35(74). No. 3. P. 68—75. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.3/11> [in Ukrainian].
- Semenenko, O., Havryliuk, I., Solomitsky, O., Kliat, Yu., Dobrovolskyi, Yu., Hetman, A. (2025). Ukraine's Postwar Recovery Strategy: a Systemic Model for Integrating Economy, Governance, and Security. *Journal of Scientific Papers. Social Development and Security*. Vol. 15. No. 2. P. 12—19. <https://doi.org/10.33445/sds.2025.15.2.2> [in Ukrainian].
- Melnyk, M., Leshchukh, I. (2022). Influence of Russian Federation's armed aggression on the endogenous potential of the regions of Ukraine. *Economy of Ukraine*. 65. 09(730). 21—44. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.09.021> [in Ukrainian].
- Storonyanska, I. (Sci. Ed.) (2022). Economy of Ukrainian regions in wartime: risks and directions for ensuring resilience. Lviv, Dolishniy Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. 70 p. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf> [in Ukrainian].
- Zinchenko, O., Apalkov, S. (2023). The European Green Deal as Part of the Course to Implementing National Economic Interests. *The Problems of Economy*. No. 1 (55). P. 42—48. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-1-42-48> [in Ukrainian].
- Khvesyk, M., Obykhod, H., Mandzyk, V. (2024). Institutional tools for ensuring resilience of natural resource complex: security aspect. *Economy of Ukraine*. 67. 08(753). 77—87. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.08.077> [in Ukrainian].
- Khozhylo, M. (2025). Global review and comparative analysis of the principles of “green transformation”. *State Formation*. Vol. 1. No. 37. P. 626—641. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-44> [in Ukrainian].
- Shubravska, O., Prokopenko, K. (2025). Circular approach to ensuring natural resource resilience of agricultural production. *Economy of Ukraine*. 68. 09(766). 37—58. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.09.037> [in Ukrainian].

Received on September 16, 2025

Reviewed on October 13, 2025

Revised on October 14, 2025

Signed for printing on November 3, 2025

Iryna Leshchukh, PhD (Econ.), Senior Researcher,
Senior Research Fellow of the Department of Spatial Development
Dolishniy Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine
4, Kozelnytska St., Lviv, 79026, Ukraine

LOCAL GOVERNMENTS AS STAKEHOLDERS
IN THE “GREEN” BUSINESS TRANSITION: THE EXPERIENCE
OF THE WESTERN MACROREGION OF UKRAINE

The role of local governments as key stakeholders in the “green” business transition was studied using the evidence from the Western macroregion of Ukraine. Based on a survey of representatives of 107 territorial communities from seven regions, conducted in July-August 2025, a multidimensional empirical base covering different types of communities was formed. This allowed to assess the institutional capacity and cooperation practices in the triad “government — business — community” in the implementation of environmentally friendly solutions.

A low level of integration of “green” priorities into local entrepreneurship support policies was revealed: 31.8% of communities have approved business promotion programs, and only about a third of those include an environmental component. Large urban communities are more active, which reflects resource and institutional asymmetries between them and rural and small town areas. Almost a third of communities declare the absence or minimal level of coordination with business and the public, another 14% found it “difficult to answer”, which indicates the formalized nature of interaction.

In the subjective distribution of responsibility for the “green” transition, local governments dominate, while the role of business and population is mostly assessed at 3-4 points; the non-governmental sector is perceived as auxiliary; 27.1% of respondents confirmed the presence of medium-sized or large businesses that actually integrate “green” approaches into production. The main barriers identified are the businesses’ lack of financial resources, low investor interest, dilapidated infrastructure, and instability of regulatory legislation.

The paper proposes a shift to a multi-level partnership model through: embedding “green” requirements into recovery plans and business support programs; creating “green” project registers; developing local energy and waste management plans with the involvement of business and community; supporting partnership in the “government — business — education” triad. The implementation of these steps can convert declarations into practices, reduce territorial gaps, and strengthen the resilience of the community economy in the post-war period.

Keywords: *“green” transition; local governments; territorial communities; business; sustainable development; Western macroregion of Ukraine.*